

หอไตร วัดช่างฆ้อง

ชื่ออาคาร : หอไตร วัดช่างฆ้อง

ที่ตั้ง : ถนนลอยเคราะห์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่

ปี พ.ศ. : สร้างปี 2446 (อายุ 104 ปี)

ผู้ครอบครอง : วัดช่างฆ้อง

แผนที่เมืองเชียงใหม่

แผนผังวัดช่างฆ้อง

แผนผังวัด

แผนที่แสดงที่ตั้งวัดและบริเวณโดยรอบ

วดลวดลายไม้ของห้องบนลานนามสมพมา

วดลวดลายของหลังคาหน้าจั่วของวัดช่างฆ้อง

ปูนปั้นที่วัดช่างฆ้อง เรื่องเจ้าสุริยวงศ์กับนางบัวคำ

ประตูของวัดช่างฆ้องใน 2 รัชสมัย

ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของอาคาร

หอไตร วัดช่างฆ้อง สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2446 ปรากฏหลักฐานตามจารึก อายุ 104 ปี หอไตรหลังนี้ เป็นอาคารสองชั้นก่ออิฐฉาบปูน เป็นอาคารที่มีโครงสร้างแบบอิทธิพลจีน ประดับตกแต่งด้วยลวดลายปูนปั้น และไม้แกะสลักจลลลาย มีมือข้างพื้นเมืองศิลปะสถาปัตยกรรมแบบลานนามสมพมา มีภาพจิตรกรรมฝาผนังบริเวณระเบียงชั้นสองของอาคาร เขียนเรื่องปัญญาสชาดก ตอนเจ้าสุริยวงศ์กับนางบัวคำ สอดคล้องชื่อภริยาของผู้สร้าง

อาคารหลังนี้มีความสำคัญ...

1. ในฐานะเป็นตัวแทนทางด้านประวัติศาสตร์ของชุมชน ชาวจีนในเมืองเชียงใหม่ แสดงถึงบทบาททางด้านพุทธศาสนาของชาวจีน ซึ่งเป็นกลุ่มคนกลุ่มใหม่ที่ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในสังคมแทนกลุ่มเจ้านาย
2. เป็นตัวอย่างของงานสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าต่อการศึกษาด้านสถาปัตยกรรม เป็นอาคารประเภทหอไตรโครงสร้างจีนและประดับตกแต่งด้วยศิลปกรรมแบบลานนามสมพมาเพียงแห่งเดียวในเมืองเชียงใหม่
3. ในฐานะเป็นที่ตั้งของหลักฐานด้านศิลปกรรม ประเภทจิตรกรรมฝาผนัง เทคนิคปูนปั้นบริเวณระเบียงชั้นสอง เป็นภาพเขียนสีเรื่องราวเกี่ยวกับปัญญาสชาดกเรื่องเจ้าสุริยวงศ์กับนางบัวคำเป็นตัวอย่างพัฒนาการของภาพจิตรกรรมฝาผนังลานนาที่สำคัญ

เหตุผลในการเสนอเพื่อขึ้นทะเบียนอาคารควรรักษาแก่การอนุรักษ์

เหตุผลด้านวิชาการ

หอไตรวัดช่างฆ้อง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอาคารที่มีคุณค่าต่อการศึกษาด้านประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมอย่างยิ่ง เนื่องจากตัวอาคารมีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่มีโครงสร้างแบบอิทธิพลจีน ผสมผสานศิลปะสถาปัตยกรรมแบบลานนามสมพมา มีปูนปั้นไม้แกะสลัก และภาพจิตรกรรมฝาผนัง ซึ่งถือว่ามีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการค้นคว้าและศึกษาของนักวิชาการในอนาคต ทางด้านประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและศิลปกรรม

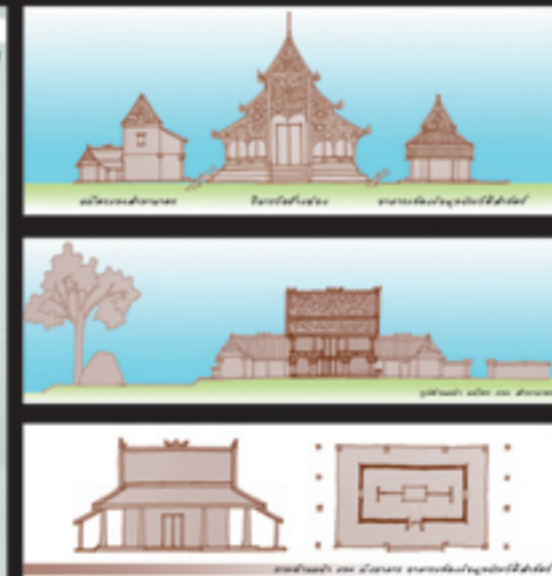
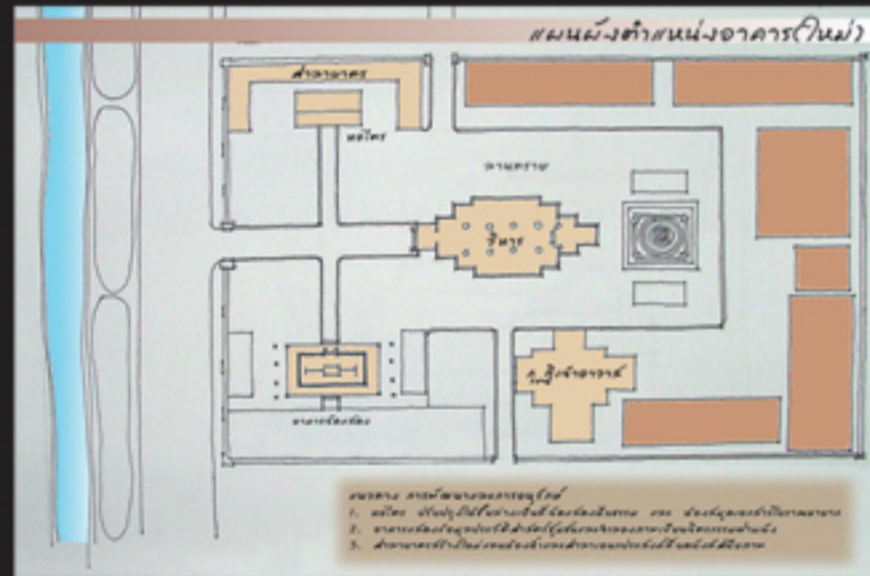
เหตุผลด้านการอนุรักษ์

ปัจจุบันอาคารไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร มีการต่อเติมอาคารใหม่ที่ไม่เหมาะสมขัดกันหลังของอาคาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องน้ำ ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาเรื่องน้ำฝนและความชื้น นอกจากนี้อาคารยังถูกดบังทัศนียภาพ สภาพแวดล้อมบริเวณวัดไม่ได้รับการจัดการซึ่งอาจส่งผลเสียหายต่ออาคารในอนาคต
เหตุผลด้านการท่องเที่ยวและการรื้อฟื้นประวัติศาสตร์ของชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของเมือง
ตำแหน่งของวัดช่างฆ้อง อยู่ในพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเมืองเชียงใหม่ ได้แก่ ในท่ารถเข้าเขตกำแพงเมืองเก่า และย่านท่าแพ

ภาพอาคาร Graphic 3D

แบบแสดงแนวคิดในการอนุรักษ์

แนวความคิดในการบูรณะปรับปรุงอาคาร

- ทำการอนุรักษ์อาคารโดยวิธีการสงวนรักษา ภายใต้แนวคิดในการจัดทำแผนเพื่อบรรลุเป้าหมายดังนี้
1. ต้องการทำให้ประชาชนเข้าใจคุณค่าและความสำคัญของตัวอาคาร
 2. เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ด้านเอกสารโบราณของเมืองเชียงใหม่
 3. รื้อฟื้นประวัติศาสตร์ของชุมชน
 4. เพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในสมบัติที่มีคุณค่าของชุมชนและเมือง
 5. ส่งเสริมให้พื้นที่วัดช่างฆ้องเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง

แผนในการปรับปรุง

1. แผนการปรับปรุงด้านสภาพภาพและสภาพแวดล้อมโดยรอบอาคาร หอไตรหลังนี้ มีศาลาอเนกประสงค์และห้องน้ำอยู่ด้านหลัง จึงทำให้ตัวอาคารไม่สวยงาม และก่อให้เกิดความเสียหายแก่อาคาร ดังนั้นจึงเสนอให้ทำการรื้อศาลาอเนกประสงค์ และห้องน้ำออก พร้อมทั้งปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในวัดให้ดีขึ้น พร้อมสร้าง อาคารขนาดเล็กในแนวแกนเดียวกับหอไตร เพื่อเป็นศูนย์ข้อมูลและพิพิธภัณฑ์
2. แผนการปรับปรุงตัวอาคาร สงวนรักษาอาคารให้อยู่ในสภาพเดิม จัดการเรื่องพื้นที่ใช้สอยให้ตัวอาคารกลับไปเป็นหอไตรเช่นเดิม ปรับอาคารให้เป็นพิพิธภัณฑ์และห้องสมุดค้นคว้าเอกสารโบราณ พร้อมทั้งซ่อมแซมผนัง และปูนปั้นที่ชำรุดด้วยเทคนิคโบราณ
3. แผนการอนุรักษ์ภาพจิตรกรรมฝาผนัง จะทำการอนุรักษ์ภาพเขียน ด้วยวิธีการทำความสะอาดและรักษาตัวงานเท่าที่เหลือนอยู่ในปัจจุบันให้คงไว้
4. แผนการใช้ประโยชน์ภายในอาคาร ปรับปรุงให้เป็นอาคารหอไตรซึ่งสามารถใช้เป็นที่เก็บพระคัมภีร์และตำราพื้นเมืองหายากของวัด
5. แผนการออกแบบสีให้กับอาคาร
 - 5.1 สีทาอาคาร จะทำการซ่อมแซมปูนฉาบโดยใช้วิธีการหมักปูนขาวแบบโบราณ
 - 5.2 สีตกแต่งปูนปั้นประดับอาคารและกระฉก ซ่อมแซมปูนปั้นประดับตกแต่งและกระฉกด้วยเทคนิคโบราณ
 - 5.3 สีที่ใช้ซ่อมแซมภาพจิตรกรรมฝาผนัง ซ่อมแซมจะใช้วิธีการเช็ดทำความสะอาดตามหลักการอนุรักษ์ภาพจิตรกรรมฝาผนัง
 - 5.4 สีสำหรับอาคารใหม่ ออกแบบให้สอดคล้องกับงานสถาปัตยกรรมภายในวัด
 - 5.5 สีตกแต่งไม้แกะสลักจลลลาย ซ่อมแซมด้วยเทคนิคโบราณ
6. แผนในการบริหารจัดการส่งเสริมสนับสนุนการปรับปรุง หากอาคารหลังนี้ได้รับการปรับปรุงเสร็จสิ้น จะทำให้เมืองเชียงใหม่ มีแหล่งข้อมูลที่สำคัญด้านการช่างและแหล่งรวบรวมตำราโบราณพื้นเมืองอีกแห่งหนึ่ง

ชื่อทีม : FACMU for Chiang Mai
นักศึกษา : นาย ฤทธิภูมิ พงษ์เย็น
อาจารย์ : ผศ. ชำญนรงค์ ศรีสุวรรณ
สถาบัน : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่